

2 MART 2009 PAZARTESİ

REFERANS GAZETESİNİN ÜCRETSİZ EKİDİR



## KÖRFEZ SERMAYESİ ILE SICAK TEMAS

TÜRK-BAE İş Forumu Toplantıları Birleşik Arap Emirlikleri'nde yapıldı. DEİK, toplantıya katılan Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan'a kalabalık bir heyete eşlik etti. Sayfa 2

GÜL'ÜN ZİYARETİ 350 MİLYON DOLARLIK ANLAŞMA GETİRDİ

## RUSYA İLE YENİ BİR DÖNEM BAŞLIYOR

Türkiye ve Rusya arasında son bir yıldır esen soğuk rüzgarlar nedeniyle özellikle gümrük yolları buzlanmıştır. Ancak Cumhurbaşkanı Gül'ün Rusya ziyareti iki ülke arasındaki soğuk havayı dağıttı.

Avrupa bölgesinin en büyük ticaret hacmine sahip ikinci ülkesi Türkiye ve Rusya arasında son bir yıldır esen soğuk rüzgarlar nedeniyle özellikle gümrük yolları biraz buzlanmıştır. Daha sonra ortaya çıkan doğalgaz problemleri de eklenince her iki ülke arasında soğuk rüzgarlar esmeye başladı. Ama geçtiğimiz ay buzduların çömelmeye, yollar açılmaya başladı. En büyük etkisi Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün isadamların yanına alarak Rusya'ya gitmesi yaptı. Bu bir ilki ve Türk isadamları geriden 350 milyon dolarklık ticaret anlaşması ile doldurdu. Ziyaret hem siyasi hem de iş dünyası açısından çok iyi sonuçlar verdi. Dış Ekonomik İş Kurulu (DEİK) Türk-Rus İş Konseyi Başkanı Cem Koza, Rusya dönemi yaptığı değerlendirmede her ülke açısından, ticaretin çok olumlu gelişmeler yaşandığını söyledi. Kreml

"Genç bir beytin kandili" peşinde Türk isadamları önemli anlaşmalarla imzaladı. Temmuz 2008'den bu yana Türk mallarının Rus pazarındaki yaşadığı sıkıntılardan벗temiz için görüşmeler yapıldı" dedi. Türkiye'nin Rusya ile olan ticaret hacmine bakıldığından 2001 yıldından bu yana isteklenen bir şekilde artışı görülmüyor. 2007'de 25 milyar dolar, 2008 sonunda 37 milyar dolan geçen ticaret hacminin de göstergesi gibi Rusya, Türkiye'nin toplam ticaret hacmine Almanya'dan sonra gelen üçüncü büyük ortak ülke. Rusya tarafından beklediği ise Türkiye'ün cũra sınıra yer alıyor. Özettedeki dönemde de konusunda ticaretin ne yönde giteceğini, hangi alanda işbirliği yapılacağı konusunu, kritik Rus ekonomisine ekonomik onadı. Türk firmalarının durumunu sizerin anlayabileceğimizde, Sayfa 4-9



07 KRİZ RUSLARIN TÜRKİYE  
SEVDASINI ETKİLEMEDİ

06 İHRACATIN NORMALLESME  
BEKLENTİSİ ARTTI

08 RUSYA İLE TİCARETTE  
2009 ALTIN YIL OLACAK



M.Rifat Hisarcıklıoğlu, Arap yatırımcıları Türkiye'ye yatırım davet etti.

## 'Türk- Arap dünyası işbirliğini artırmalı'

DEİK/Türk-Seudi İş Konseyi'nin, Suudi Arabistan'ın başkenti Riyad'daki toplantıda gerçekleştirildiği toplantıda Cumhurbaşkanı Abdullah Göl, Devlet Bakanı Küçük Tütmen, Milli Savunma Bakanı Vecdi Görmil, Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, bazı Suudi bakanlar ve yetkililer katıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Göl Suudi Arabistanlı yetkililere "Türk bankalarına güvenebilirsiniz" diyecek Türkiye'ye de yatırım davet etti. TOBB ve DEİK Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Türk ve Arap iş dünyasının daha fazla işbirliği yapmasının gerekligini sözlerinde vurguladı. Hisarcıklıoğlu, ekonomik ilişkilerde önemli mesafe kat edildiğini ama birlikte yürütmeli olduğunu belirtti. Turizm ve inşaat sektörlerinde işbirliğinin hemen başlaması gerektiğini söyleyen Hisarcıklıoğlu, "Çıkarması işaret eden Suudi Arabistan vatandaşlarının sayısı 50 bin kişi olmasına yetmedi bulmuyorum, ilkinde de da Suudi kurt bekliyoruz" dedi. Türk mevcut iş dünyasının 2020 yılına kadar yapacağı 600 milyar dolarlık altyapı yatırımlarından da fazla işbirliği yapmasının gerekligini sözlerinde vurguladı. Hisarcıklıoğlu, ekonomik ilişkilere önem veren Suudi bakanlar ve yetkililerin de katıldığını belirtti. Hisarcıklıoğlu, onurlu depremde hayatını kaybedenlerin anısını getirdi. Sayfa 2

## Ziraat şube açtı Ege'de ilişkiler isındı

Küresel kriz etkilerini hissedenlerine yastıklarını bertaraf etmeye çalışan iki komşu, Yunanistan ve Türkiye arasında sıcak rüzgarlar esmeye devam ediyor. İki ülke arasında da ticaretin hızı hâlini kaybetmesi bankacılık faaliyetlerine de hız kazandırdı. Ziraat Bankası Türkiye'deki 18'inci şubesini Anamur'da açtı. DEİK İcra Kurulu Başkanı Rıza Yıldız "iki ülke arasında her alanda bir yakınlama söz konusu. Bunu şimdilik bankacılık alanında görüyoruz. Bu yakınlamamızın sonucu Yunanistan'da ticaret hacmimiz 3,5 milyar doları çıktı. Hedefimiz en yakın zamanda ticaretimizi 5 milyar dolara çözmek" dedi. Sayfa 3



## DEİK Latin pazarına çıkarma yapacak

DEİK, ürün zamandası merek alanda tamamen, dünyadan en büyük pazarlarından olan Latin Amerika'ya nisan ayında çıkarmayı yapacak. TİHV'nin 5 Nisan'da São Paulo'ya gerçekleştirileceği ilk direkt seferle birlikte, DEİK Türk-Brezilya İş Konseyi başkan ve üyeleri, bakanlar ile isadamlarından oluşan heyet Brezilya ve Şili'ye bir ziyaret gerçekleştirecek. Toplam 2,87 milyon dolardır ekonomisi ve 563 milyon kişilik pazarının diğer büyük ülkeleri Şili'ye gelecek. Şili de Türk iş dünyasının değerlendireceği fırsatlar arayacak. Sayfa 12





# ZİRAAT ATINA'YA ŞUBE AÇTI 20 YILLIK RÜYA GERÇEK OLDU



Türkiye ile Yunanistan arasındaki ticaretin hızlı büyümesi bankacılık sektörüne de bir kazandırıcı. Ziraat Bankası Türkiye'deki 18'inci şubesini Atina'da açtı. Şubenin resmi açılış töreni Anıtsızlığı giden Devlet Bakanı ve Büyükelçi Yıldızı Prof. Dr. Nazım Eken, "Atamızın ticaret 3,5 milyar dolarlık çıktı. Yunanistanla ilişkiler birim için çok önemlidir" dedi. DEİK Türk-Yunan İş Konseyi açılış sonrasında, kari kariş kumbara olan Yunan Girişimciler Federasyonu (SEV) ile işbirliği içinde 17. Sofra Atina'da bir çalışma yemeği ve "networking" etkinliği düzenledi. Devlet Bakanı ve Büyükelçi Yıldızı Prof. Dr. Nazım Eken'in de katılımı yemeğin ardından açılışa yapılan DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yircali'ki ülke arasında.



DEİK İcra  
Kurulu Başkanı  
Rona Yircali

Ziraat Bankası yurtdışındaki 18'inci şubesini Atina'da açtı. DEİK İcra Kurulu Başkanı Rona Yircali iki ülke arasındaki ticaretin 5 milyar dolara çıkacağına inandığını söyledi.

diki her alanda yaşanan yaklaştırmayı ticarette de yansıtıyor. Yırcalı, "iki ülke arasında her alanda bir yaklaştırmayı söz konusuydu. Bu şubenin açılmasıyla biz de iki ülke arasındaki ticaret hacmine 3,5 milyar dolarlık katkı. Hedefimiz en yakın zamanda ticaretimizi 5 milyar dolar'a çıkarmak" dedi. Hem Yunanistan hem de Türkiye'nin global krizden daha az etkilenmesi için uluslararası ticareti artırmayı gerekligi bilinen Yıldız, "Global kriz her ülkeyi de etkiliyor. Buna da en etkili şekilde komşular arasında ticaretin artırılması. Yunanistan ve Türkiye arasındaki ticaret sürekli artıyor. Böyle iki ülke hem krizden daha az etkileniyor hem aralarındaki ilişki de gelişiyor" dedi. Bankanın resmi açılış yapmış bulunan Yıldızı Prof. Dr. Nazım Eken ise şöyle konuştu: "Türkiye'nin Yunanistan'a son yıllarda gelişen ilişkisi, ekonomik ve finansal alâna da aynı doğrultuda yansıyor.

## 3,5 MİLYAR DOLARLIK TİCARET

Ziraat Bankasının Atina ve Güneyindeki şube açımı, Türk işadamlarının Yunanistan'da, Yunan işadamlarının da Türkiye'de daha fazla iş yapmalarına katkı sağlayacaktır." Nazım Eken, Türk-Yunan ilişkilerinde son yillarda yaşanan

olumlu gelişmelerin ticarette de yansıtılmasını bekliyor. "2008 yıl sonu itibarıyle aramızda ticaret 3,5 milyar dolarlık çıktı. Ziraat Bankası, Yunanistan'da şube açan ilk Türk bankası oldu. Bu durum, Yunanistanla ilişkilerin bizim açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymuyor" diye konuştu. Nazım Eken, Atina'da Güneyinde açılan şubeler için 28 milyon euro sermaye getirdiğini belirtti. Ziraat Bankası Genel Müdürü Can Akın Çağlar, Ziraat'ın 145 yıl önce kurulduğumuz hatırlatarak şunları söyledi: "Dünya açılış seniyeri 45 yıl önce İspanya. Bugu'ne kadar 17 ülkede 65 noktaya ulaşmıştık. Yunanistan, faaliyeti genişlemiş 18'inci ülke, Atina da 66'ncı noktamız oldu. Hedefimiz Türk işadamlarının genliği her ülkede olmak ya da onların önce giip ondakıl yapmak. Yunanistan'ın da bu hedefimize doğrudan uygulandı. Ekonomik ilişkileri geliştirmeye katkıda bulunacağımızı düşünüyoruz." Ziraat Bankası, Atina'daki dahil yurtdışındaki şubeler için yeni bir konsepti devreye soktu. Can Akın Çağlar, "Atina şubesinde işadamlarının kendi ofisleri gibi kullanabilecekleri bir odunu mevcut. İş adamlarımızın nâm iş görüşmelerini burada yapabılır, fatta istense dahi da stüdyo. Bu örneğin yanında yararlanıcağız" dedi.

## 'BAŞBAKAN'A SÖZ VERDİK HEDEFİMİZ 5 MİLYAR \$'

Ziraat Bankası'ın Atina şubesinin açılışında Gölbaşı Büyükkavaklılar'ının sahibi DEDİK Türk-Yunan İş Konseyi Üyesi Nadir Gölbaşı'nın arzusu haklarını turist konuklara dağıttı. Türk-Yunan İş Konseyi Başkanı Selim Egeli, "Ziraat Bankası'ın Atina ve Güneyinde şube açması bir rüya gerçekleştirdi. İş Konseyi'ni kurmadan bı yana 20 yıl geçti. Türk-Yunan ilişkilerinin bujnuklu noktası şimdilik Turgut Özal ve Papandreu'nun atılı adımlar sağladı. Başbakanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ikili ticaretin 5 milyar dolara ulaşacağı sözü verdi. Bu yolda herhangi bir Türkiye'de faaliyet gösteren Yunanlı şirket sayısı 80% buldu. Yunanistan'daki Türk şirketlerin sayısı maalesef ko elin parmaklarını şeşiriyor. Bu yıldır de peşlerde sajlayıcılarını inanıyorum" dedi.

Dü Ekonominik İlişkiler Konseyi (DEİK) Türk-Amerikan İş Konseyi ve Türk-Amerikan İşbirliği (TABA/AmCham) tarafından düzenlenen "ABD İle İkinci Barack Obama'nın Ticaret Politikaları" konulu toplantı TOBB Plaza'da yapıldı. Toplantıda konuşan Türk-Amerikan İş Konseyi Başkanı Haluk Dinçer, Obama'nın tüm dünya için bir umut haline geldiğini söyledi.

## Haluk Dinçer: Yangını Obama söndürecek

Dü Ekonominik İlişkiler Konseyi (DEİK) Türk-Amerikan İş Konseyi ve Türk-Amerikan İşbirliği (TABA/AmCham) tarafından düzenlenen "ABD İle İkinci Barack Obama'nın Ticaret Politikaları" konulu toplantı TOBB Plaza'da yapıldı. Toplantıda konuşan Türk-Amerikan İş Konseyi Başkanı Haluk Dinçer, Obama'nın tüm dünya için bir umut haline geldiğini söyledi.

ABD ekonomisine 1 trilyon dolardan en fazla edileceğini dile getiren Nolan, kongrede ağırlıklı bir konusunu Demokratların da dâhu konusunu politikaların yarısından geçirdiğini belirtti. Dinçer, "Büyük Obama'nın en önemli önceliği bu kıresel yangını söndürmeye yönelik önlemler almıştır" anlatı.

Türkiye'nin ABD ile ticareti açısından olumsuz bir durumun bu noktada ortaya çıkabileceğini dikkatli yeken Nolan, "ABD sadece Karşı Alımın Anlaşması'ni imzaladığı Meksika, Japonya gibi ülkelerde istasyon verenlerdir. Türkiye, Brezilya gibi ülkelerde bunun dışında kalıyor" dedi.

## BÖLGEDEKİ ROLÜNZÜ GÜCLENDİRİN

Obama'nın öntaşındaki 6-9 aylik süreçte yerel politika gündeminin, ticaret konusundan önde olacağını söyleyen Nolan, sohbetini şöyle sürdürdü: "Türkiye, ABD'nin geleceği konusunda önceliği bir aktör olarak tanımladı. Bu politikada ABD'nin Ortadoğu ve Avrupa bölgeleri ile ilişkisini geliştirmesi gerekiyor. Türkiye'nin kendini bu bölgeye mevzuetteye nasıl dâhl ettiğini ve ABD ile kuracağı ortaklığa bölge içi önceliği obakta tutmak gerekiyor. Stratejik müttefik olarak bu bölgelerdeki rolünü gö-

**İşadamları  
Mısır'daki  
fırsatları  
yerinde  
görecek**

DEİK Türk-Mısır İş Konseyi, 2009 yılı Mayıs ayında Türk işadamlarını Mısır işadamları ile buluşturmak üzere Kahire ve İskenderiyede Mısır İşadamları Derneği ve İskenderiyede Ticaret Odası işbirliğinde "İş Forumları" düzenleyecek. Forumların temel amacı kıresel ekonomik kriz ortamında işadamlarına yeni fırsatlar sağlamak ve iki ülkeydeki yatırımları ve iş olanağının hakkında Türk ve Mısır iş adamlarına bilgilendirmeye. Forumlarda işadamlarının işi görüşmelerine öncelik verilecek. DEİK Türk-Mısır İş Konseyi Türk işadamlarının söz konusu İş Forumlarına etkin katılımının sağlanması amacılı Anadolu'nun çeşitli illerinde Mısır Ankara Büyükelçiliği ve Mısır İstanbul Büyükelçiliği işbirliğinde Mısır Ulke Günlüğü düzenleyecek. Detaylı bilgi: [misyar@deik.org.tr](http://misyar@deik.org.tr)

## DİS EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU MART TAKVİMİ



DEİK TÜRK-RUS İŞ KONSEYİ BAŞKANI CEM KOZLU



# Rusya ile artık yeni bir dönem başlıyor

Cumhurbaşkanı Gül'ün işadamlarıyla birlikte Rusya'ya gerçekleştirdiği ziyarette, önemli ticari anlaşmalara imza atıldı. Toplam 350 milyon doları bulan bu anlaşmalarla birlikte Ruble ve TL'nin ihracatta kullanılmasının önü de açıldı.

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'den Rusya Federasyonu'na gerçekleştirdiği ziyaret iş dünyasının ardından oldukça olumlu sonuçlar çıktı. Gezide kalan işadamlarının yürüttüğü temaslarda iki ülke ticaretinin gelişmesini adına önemli adımlar atıldı, iş anlaşmaları imzalandı. Şişecam'a bağlı Trakya Cam, Rusya Federasyonu'na bağlı Tataristan'ın Alabuga Özel Ekonomi Bölgesi'nde hayatı geçirilmesi üzere yaklaşık 190 milyon dolarlık düz cam yapımı için niyet anlaşması imzalandı. Alabuga Özel Bölgesi'nde MDF yapımı için Kastamonu Entegre AŞ 100 milyon dolarlık bir fabrikamızın inşası için niyet protokoli imzalandı. Türkiye'nin Rusya ve Tataristan çıkarması bunun gibi pek çok işbirliğine salıncık oldu.

**ŞİŞECAM'DAN  
TATARİSTAN'A  
BÜYÜK YATIRIM**

Kozlu, Şijecam'ın Tataristan'ın Alabuga Serbest Ticaret Bölgesi'nde düz cam üretmek üzere yaklaşık 105-190 milyon dolarlık bir ni-

sözleşmesi imzaladı. Tekfen Insaat-Summa İnşaat-Teknokon Mühendislik firmaların ortaklığı Tataristan'ın Nijney Kamsk şehrinde inşa edilecek 1 milyar euro tutarlı petro-kamya tesisi ve petrol tesisleri projesi için gerekli girişimlerde bulundu. Teknokon Mühendislik, TAT Enerji için 2010'a ilişkin gaz tıbbını elektrik santrallerin ve eski santrallerin yenilenmesi üsleleri görüşmelerinde bulundu. Çalkan Grup, Mowkova, Stavropol, Çeboksarı ve Penza'da mevcut 4 et fabrikasının ek olarak yetiş bir fabrika inşası için altyapı çalışmalarını yaptı. TÜYAP, Kazanskaya Yarmarka firmasıyla işbirliği, Kazan Helikopter ve Kamaz Otomotiv'in İDEF Fuarı'na katılmak için görüşmeleri gerçekleştirildi.<sup>4</sup>

RUBLE İLE İHRACAT MÜMКÜN

Cumhurbaşkanı Abdullah Gülün iki ülke para birimleri ile ticaret yapmasını önerliğini attan Koçlu, "Global ekonomik krizle beraber Rus Ruhlesi son yıllarda dolar karşısında yüze 35 değer kaybetti. Bu da dolar ile yahşılımımız ihracatımızı olumsuz etkiliyor. Bu ilk defa dicle getindi. Liderler, gerekli birimlein çalışma yapması konusunda mutabakat var. Konumun uygulanabilirliği teknokratların çalışması sonucu otaya okacak" dedi.

Kızıla, Cumhurbaşkanı Gül'ün 2013'te Kazan'da yapılacak Üniversiteler Oyunları, 2014'te Sözcüde yapılacak Kış Olimpiyatlarına ilişkin yarışmada Türk firmalarının desteklemesini istediğimi ifade ederek, söyle devam etti: "Ziyaretim sırasında sıcak ortamın yarattığına inanıyorum. Ama arkasından gelecek dönemde Türkiye'nin önemli rol alacağına inanıyoruz."

Gem Kozi, Ruble ile ticaretin ilk defa kavramsal, stratejik bazda dâle getirildigini söyledi. "Ruble ile ihracat başlıyor demek için erken olduğunu kaydeden Kozi, "Çünkü bu çok yeni ve kavramsal olarak da önemli değişiklikler içeren bir dünya. Tartsılmayı olmasa bile çok hüyük bir adım. Ruble kullanılmıştır, üzerinde de etkili olacak. Sadece Ruslar'ın Türkiye'ye çekmeğ için değil, aynı zamanda Rusya'da önemli turizm yılının darının yapanması için de faydalı olacak."

DEĞİT olarak da bazı girişimlerin olduguunu bildiren Cem Koçlu, Moskova'da bir temsilcilik açmak üzere karar alındığını ayrıca turizm ve enerji konularında deştiğindeki alayda konuşmalar yapılmamasının kararlaştırdığını kaydetti.

**350 MİLYON DOLARLIK  
ANLAŞMA İMZALANDI**

Görüşmekteki gündeme gelen bir diğer önemli konunun iki ilde para biriminde ticaret yapılması olduğumu belirten Koza sunlanmıştı. "Rusya'de ticaret hacimiz hızla artıyor. 1999 yılında 3 milyar dolar seviyesinde olan ticaret hacmi bugün 37 milyar dolan aşmıştır. Ancak burada Türkiye aleynine bir dönüm söz konusu. Rusya'ya yapmışızı sırasız 6,5 milyar dolardan sınırlı kalarken ithalatımız 31 milyar dolar seviyesinde. Bu rakamın 21 milyar dolan

Rusya, Türkiye'nin toplam ticaretinde Almanya'dan sonra ikinci büyük ülke

Rusya ve Türkiye arasındaki ticaret 40 milyar dolara koşuyor. Türkiye açısından açık veren iki ülke arasındaki dış ticaret, bölgede en fazla hacimle gerçekleşen komşu alışverişidir.

Türkiye'nin Rusya ile olan ticaret hacmine bakıldığında 2001 yılından bu yana istikrari bir şekilde artışı görülmektedir. 2007'de 25 milyar dolar, 2008 sonunda 37 milyar dolar ajan ticaret hacminin de gittiginden gis Rusya, Türkiye'ye toplam ticaret lucrende Almanya'dan sonra ikinci 2nci büyük ortak ülke, yon, deniz, ayakkabı, mobilya ve inşaat malzemeleri olduğu görülmektedir. Rusya, ülkemizin yurt dışı mühendislik sektörü için büyük bir önemde sahip. Yurt dışı mühendislik sektörü, 2003-2008 döneminde 81,7 milyar dolar tutanından iyisendi. Söz konusu dönemde en fazla ihracatın alıcıları ülke, İndia. Putin Devlet Başkanı dönemindeki dönemde Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in davetlisi olarak Ankara'ya geldi. O günlerdeki lider 25 milyar dolarlık ticaret hacminden habetsiyordu. Şimdi ise 37 milyar dolan geçtiğinde. Her iki ülkenin ticareti yıllık yüzde 35-40 bir artış gösteriyor. Ger-

Rusya tarihten buelğindən ise Türkiye-Türkçe suradır yet alıyor. Rusya'ya Türkiye'den ithaç edilen başlıca ürünler otomobil, turuncıklar, sepetlik ipkilek, domates, plastikten tıpler, örme mensaclar, oto yedek parçalar gibi nüfuz ürünler. İthal edilen ürünler ise doğalgaz, ham pet-

Rusya'ya yapılan Türk yatırımlarının tutarını 6 milyar dolan geçti, yoğunluğu虽然的增加 ve pazarlanması, petrokreş de dahil olmak üzere, suyu petrol, petrol ürünlerini, hava metali, tıkanıklık, demir-çelik, işlenmiş alüminyum, demir ve kimyasal gibi enerji türleridir.

Rusya'ya yapılan Türk yatırımlarının tutarını 6 milyar dolan geçti, yoğunluğu虽然的增加 ve pazarlanması, petrokreş de dahil olmak üzere, suyu petrol, petrol ürünlerini, hava metali, tıkanıklık, demir-çelik, işlenmiş alüminyum, demir ve kimyasal gibi enerji türleridir.

TV sırtını, cam, tekstil, konfeksiyon ve sağıdan bir esas kuralı” dedi.



DIMITRI  
MEDVEDEV

SON YILLARIN  
GÖZDE ÜLKESİ  
RUSYA

TÜRK-RÜS TİCARET HACMI 40 MİLYAR DOLARA KOŞUYOR						
Yıl	Büyüklerin İhracatı İçindeki Pay	İhracatımız İçindeki Pay	İthalat İçindeki Pay	Denge	Hacim Milyar Dolar	
2000	644	2,30	3.887	7,16	-3.243	4.511
2001	923	3,00	3.436	8,60	-2.513	4.314
2002	1.168	3,32	3.863	7,58	-2.695	5.021
2003	1.363	2,90	5.420	7,88	-4.057	6.711
2004	1.851	2,94	9.009	9,27	-7.158	10.848
2005	2.371	3,24	12.818	11,05	-10.447	15.116
2006	3.227	3,79	17.494	12,77	-14.257	20.771
2007	4.727	4,41	23.506	13,82	-18.779	28.221
2008	6.481	4,91	31.317	15,51	-24.836	37.718

Kapoor GM

Yıl	GSYH (Milyar \$)	KİŞİ BASINA GELİR (d)	BÜYÜME ORANI (%)	ENFLASYON ORANI (%)	İHRACAT (Milyar \$)	İthalat (Milyar \$)
2000	260	1.818	9,0	20,1	105,0	44,1
2001	306,6	2.147	5,1	21,5	101,9	53,3
2002	345,1	2.413	4,7	15,8	107,3	60,0
2003	431,5	3.021	7,3	13,7	135,9	76,1
2004	588,8	4.119	7,2	10,9	183,5	96,1
2005	766,0	5.203	6,4	12,7	243,6	125,0
2006	988,3	6.873	6,7	9,7	302,3	162,0
2007	1.289,6	9.084	8,1	11,9	354,0	225,0
2008	1.645,2	11.602	6,0	13,3	469,0	292,0

Keynote QTM

Son yılının Rusya'sı ile özdeşleşen ve siyasetin en popüler isimlerinden olan Vladimir Putin'in yerine Mart 2008'de Dmitri Medvedev'in geçmesiatabe yeri bir dönüm giri-  
yor gibi görünse de Rusya'da Put-  
in'in etkisinin ekonomik ve politik  
arnevada devam edecidir öngörülüyor.  
1998 yılında yaganan büyük krize  
nötrrem 2004 yılında yüzde 7,1'lik  
bir büyümeye ortenin ulaşmış olan ve  
geçtiğimiz 4 yıldır da büyümeye ter-  
posunu koruyarak bu seferde tarihi  
Rusya'nın global kriz ve lükide  
sorunlarından etkilenmemesi beklenildi-  
ğinden ekonomik büyüməsinin onuncu  
yılarda igerisi yarışacaklığı tali-  
min ediliyor. Rusya'nın başlica eko-  
nomik sektörlerin hizmetler, serüngi  
ve tam olaraq saralanıyor. Rus-  
ya'nın dış ticaretindeki bağıltı  
ürünlerde büküldüğünde ihracatında  
petrol, petrol ürünlerini ve doğal gaz,  
metaller, kimyasal ürünler ve mak-  
ine ve teknoloji araçları, it-  
halatlarında ise makine ve silahlar  
aracıları, gıda, içecek ve tamir  
ürünleri, kimyasal ürünler ve me-  
talurjide ve endüstriyel makine-



# '2009 Türk yatırımcı için zor gelecek'

Rusya'daki Türk yatırımcısı için bu yılın zor geçeceğini belirten Cihan Candemir, her şeye rağmen Rusya'nın terk edilemeyecek bir pazar olmadığını söyledi.

Cumhurbaşkanı Abdullah Göl'ün Rusya'ya yapacağı açıktır. Yüksel İnşaat Genel Müdürü ve DEİK/Türk Alınan İş Konseyi Başkanı Cihan Candemir de katıldı. Candemir'in gözden geçirilenin göre Rusya'da özellikle konut alanında yapmış komşuları, 2009'un Türk mütəahhitler için zor geçeceğini ama Busya'nın terk edilemeyecek bir pazar olduğunu belirtti. Cihan Candemir sonlarının yanıtladı.

**Küresel:** Global kriz etkileriyle dolan rubleye karşı bu denli değer kazanması, piyasalarda naktı sıkıntısının ve alım gücünün azaldığının hissedilen Türk mütəahhitlerinin Rusya'daki faaliyetlerini ne yönde etkiler? Başka bir söyleyiş Türk mütəahhitlerinin Rusya'daki varlığını geleceğini nasıl değerlendiriyoruz?

**Candemir:** 2009 ve sonrasının Türk mütəahhitler açısından zor olacağını düşünüyorum. Bu yıl toplam iş hacimindeki artımları bu düşmeye sürüklemeli. Ancak tüketicilerde yerel talep gelmeyen Türk mütəahhitleri, hizmet ve kalitede iş yapmakla kazanacaklar. Çünkü Rus inşaat firmaları hala bu konuda gelmektedir. Diğer yandan devasa coğrafyasına göz önünde alındığında tek hizmet Rus inşaat firmalarının ve işçilerinin Rus pazar için yeterli olmayacağına kararlıyorum. Stratejilerimi, bu gerçek ışığında görememekle birlikte hizmetdeki konumumuzu koruyacağım.



Cihan Candemir, Rusya'nın bu yıl yüzde 2 daralacağı fakat coğrafi büyüklük ve yetişkin insan kapasitesiyle tekrar toparlanacağını belirtti.

soruya yünlüyor. "Türk firmalar ile iş yapılması halinde Rusya'daki işsizlik sonunun çözümüne katkıda bulunulmayacağının sebebi bir alımının olmayacağı gazetecinin sonrasında anladım. Ben de cevabı, Türk mütəahhitlerinin iş yapmasının halinde oncelikle yerel işçilerin töhrət ediləcəgi açıklamasını istiyorum. Toplumda alımının devlet politikalarını etkilememesi önemlidir. Bende bu yönde genel bir eğitim olsaydım işte inanıyorum. Küller gelip geçti olabilir ama böyle bir eğitimin genel uygulanma haline dönmesi müsbət olmalıdır. Aşağıda en büyük iştirakçı.

**Rusya'da yatırımlar durdu, Türk işçiler eve geri dönüyor**" açıklamaları konusundaki düşünceniz ve gerçek durum nedir? Dönenin beraberinde getirdiği sıkıntılar itibarıyle zaman Rus pazarını bırakıp geri dönmə zamanı mıdır?

Düzen inşaatları nedenle 20 binin üzerinde işçinin genel döndüğü doğru. Hatta çeşitli yollarla gidip, illegal konutlu düşen, vize sorulan olduğu için Rusya'dan çıkışmaya çalışan işçiler var. 2009, kamyon 2010 itibarıyla körək ekonomik krizden, körək piyasa ile entegre olan nüfus ekonomisini gibi Rusya ekonomisi de etkileyecektir. Ancak bir enerji devi olan Rusya'nın, coğrafi büyüklüğünü, yetişkin insan kapasitesini göz önüne alıgjmada tekrar toparlanacağı düşündürüyorum. 1990'lı yılların sonunda dağılmış Sovyetler Birliği sonrasında Rusya'yi bir haleyleyim.

Üretim, sanayi, mülki gelir ne durumda idir, şantiye ne durumda? 19 yıl gibi kisa bir sürede otaya çıkan gelişmeyi mitihis. Küresel ekonomi gelişmeye başladıkten sonra Rusya'nın da tekrar gelişmeye başlaması için bir çok avantaj var. Bu yönüyle Türkiye açısından, inşaatçılarımız, turizmcilerimiz, nakliyecilerimiz açısından en yakın konumuz Rusya'ya her zaman önemli olacak.

## KONUTTA ALICI DA SATICI DA BEKLEMEDE

Cumhurbaşkanı Göl ile 12-15 Şubat'ta yapılan Rusya seyahatinin çok yararlı olduğunu aktaran Cihan Candemir, "Kriz sonrası Rusya'daki durumu yerinde görmed ve uzmanlarından dinlemek gerekir" dedi. Candemir'in gelişmelerle yönelik gözlemleri şöyle:

■ Rublenin değer kaybı halkın alım gücünü etkiliyor. Busun inşaat sektörünü ilgilendiren buysuz ise, konut satıcılarının durması. Rusya'daki konut sektörünün durumu Türkiye'ye çok benzeyir. Birge konut yaratımı durum, birey konutları ise alan yok. Satıcı da alıcı da bekliyor.

■ Rusya'da daha önemli sorun bankacılık sektörünün sıkıntılardır. Rusya'daki bankaların son 4 ayda, 100'ün üzerinde təxəkkim təsdiq etməsi girdi. 33 bankın isə isəniz kəndtərək krediti elde etməyi.

■ Şirkətlərin hissə deñərinin yüzde 80 deñə yitirildi ifade ediliyor. Busun aməmi bir çox yatırımcı koruyucu şirkətlərin buna rəğbiyi.

■ Devletin düşen petrol gelirleri nedeniyle, 2009 yəhərinə kəndtərək artıq 100'ün üzərindən təsdiq etməsi planlaşdırılmışdır. Üzərindən 2013'tən yaxınlığı Universiad etkinlikləri yatırımlarında bütçənin realləşdiriləcəyi ifade ediliyor.

■ Moskova ve Kazan'daki temsilciliklər, devlet kurumlarının yatırımlarında kendi məsələlərini korumaları üçün tələb etmişdir. Soçi 2014 kış olimpiyat oyunları ve Tatarstan'daki 2013 Universiad oyunları üçün yapılacak yatırımlarda Rus firmalarının təcəlli ediləcəyi düşünləndir. Bu konu, Rusya'yı bir haleyleyim.

## Kriz Türkiye sevdasını bitirmedi

Ruslar Türkiye'de tatil yapmaktan vazgeçmiyor. Geçen yıl Rus turist sayısı yüzde 25 arttı. Sektör temsilcilerine göre 2009'a yönelik ilk işaretler olumlu. Kriz yurtdışına çıkan Ruslar etkilese de Türkiye'de tatil sevdasını bitmiyor.

Ruslar Türkiye'de tatil sevdasını bitmiyor. Gürcistan kriziyle busbyan ve arkasından gürültüdeki uryanmalarla devam eden sonraları eğitimde, Ruslar 2009 yazında da tatil için Türkiye'yi seçiyor. Turizmde Rus paronun küresel lehçe ve sıcak gelişmelerden etkilenmemek, 2009 sezonu için ilk işaretlerin olunduğu belirtiliyor. 2009'a yönelik kontrat dönemi rezervasyonlar yeni yeni başlıyor. Ancak turizmcilerin yaptığı göstergelerde olumlu bir hava oluşturduğu ifade ediliyor.

### SEKTÖR HER ŞEYİ RAÜMEN UMUTLU

Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği (AKTOB) Başkanı Sunur Corabot, 2009 sezonu için bir sıkıntısı görmedğini belirtti. "Pazar 2008 yılıyla aynı oranda gider. Bu yıl Rus turist sayısında yüzde 25 civandında artış oldu. Gelecek sezon bu oranda artı bekliyoruz. Özellikle pazar hali bir büyütülebilir. Gelecek sezonu yönelik kontratlar da başlıyor. Bu konuda bir sıkıntısı göremiyorum" dedi.

Corabot, fiyatların geçen yıldan artı trendini devam ettirmesini beklediklerini belirtti. Tesislerin Rusya pazarını yönelik yüzde 6 ile 12 arasında fiyat artırmalarını öngörüklerine işaret etti.

Champion Tatil Köyü Yönetim Kurulu Başkanı Osman Ayık, 2009 için sıkıntısı beklediklerini belitti. Ayık, Rusya pazarının hali bir büyütülebilir. Artık çok yüksek artı orantılı beklenenin doğru olmayacağı kaydedti. 2009 sezonunda bu pazarda bir miktar yükseltme olabileceğini ifade eden Ayık, fiyatlarında da yüzde 10 civandında artı olabileceğini belitti. Rusya Federasyonu



nundan 2007 yılında 2 milyon 805 bin 130 turist geliken, bu sayı 2008 yılında yüzde 17,7 artarak 2 milyon 830 bin 73'e yükseldi. Rusya Turizm Federasyonu küresel kriz etkilerinin 2008'in son yarısında yurtiçi çıkışları etkilemeye başladığını ve trendin 2009'da yurtdışı seyahatleri güçlendirileceğini açıkladı. 2008 için yapılan ilk tahminlere göre, Rusya'da turist sayısı yüzde 100'in üzerinde artı gösterdi. Mali kriz nedeniyle yurtdışı çıkışlarında yüzde 4-5 dolayında azalış bekleniyor. Türkiye'nin atıklarını büyümeye dikkat çekiliyor.

Geçen yıldan, yurtdışı seyahatler 2008'in 9 ayılık döneminde 28 milyonu üzerinde çiçeklenen, yüksek sezonda ve cylül zayı sonuna kadar turist amaci çıkışları da yüzde 24 büyütürek 8,9 milyona ulaştı. Dördüncü yılın seyirci girişi, turistik amaci çıkışlarında Türkiye 1,9 milyon ile ilk sıradan yer almaktan, en yakın takipçi Mısır 956 binde kaldı. Bu dönemde Türkiye, Rusya'dan

## RUSLAR NÜKLEER İÇİN 7 MİLYAR DOLARLIK YATIRIM PLANLIYOR

Rusya nükleer enerji için Türkiye'ye 7 milyar dolardan doğrudan yabancı sermaye girişini için haneke getti. Rusya Enerji Bakanı Sergei Shmatko, Türkiye'de nükleer santral inşasına talip olan Rus devlet destekli konsorsiyuma, toplam maliyeti 18-20 milyar dolar olan projeye devlet kaynaklarından 7 milyar dolara yakan finans sağlayacağını söyledi. Bir enerji konferansına katılan Shmatko, Türkiye'nin açılışını yapmış olan nükleer mühendislik firması Atomstroyexport ve elektrik üreticisi Iter RAO şirketlerinin oluşturduğu konsorsiyumun Türkiye'ye bir nükleer reaktör inşa etmeye hedeflediğini söyledi. Shmatko, konsorsiyumda Türkiye'den Park Elektrik de yer alıyor. Shmatko, "Bu gelenek maliyetin yüzde 30-35'i kendi kaynaklarından sağlanmak durumdayız; gerisini piyasalarından sağlayacağız" dedi. Bakan Türkiye'nin reaktörler için yapılacak hizmete katılmayı bekliyor. Shmatko, her bin 1,200 megawatt gücündeki olacak santralların 15 yıl boyunca üreteceği 400 milyar kilowatt saatlik enerjiyi satın alıyor. Konsorsiyum 60 milyar dolar gelir elde edebileceğini belitti. Bu ihaleye ilişkin değerlendirme süreci halen devam ediyor. Rus bakan Türkiye'nin uzun vaddede en az 25 nükleer reaktör inşa etmeye hedeflediğini söyledi.





# KİMSE RUSYA'YI KAYBETMEK İSTEMEZ

Türk-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Cengiz Gülden, "Rusya'ya artık kaliteli mal yollayanların işlerinin zor olduğunu söyleyiyor. Gülden, Türk işadamlarına 2014 Soçi kış olimpiyatları için Abhazya'ya yatırım yapmalan öneriyor.

Türk-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Cengiz Gülden, aynı zamanda 40 yıldan fazla bir ailemin içinde, Güllük Elektrik firmasının sahibi olan Gülden, 1990'lılarından bu yana Rusya'ya ihracat yapıyor. Dolayısıyla bolgeyi çok iyi tanıyor. Gülden, "Rusya son yıllarda dünyanın tekrar iki konumu olduğunu söyleyti. Bu konumdan bireyselde kendi olduğunu iddia ediyordu. Ancak uluslararası sistem ve kriz buna izin vermedi" diyor. Gülden'in Rusya ile ilgili değerlendirmeleri şöyle: "Ekonomisi çok iyice gidiyor. Enerji ve ham maddelerin yanında mazot üretme de satmeye başlamıştır. Dün yarın tekrar iki konumu olduğunu ima etmeye başlamıştı asında. Bu konumlardan birinin de kendi olduğunu söylemeye başlamıştı. Uluslararası sistem bunu izin vermedi. Petrol fiyatları 140 dolardan 40 dolar civarlarına doğru indi. Yani enerji gelirleri azalmaya başladı. İçerde finans sistemindeki basbozukluğu düzeltmek için uğraşıyor. Ancak kriz finans sistemlerini çok etkiledi. Bütün yanında ihracatı azaldı, hızlı yükselen borsası olur olmaz kapandı bir borsa haline geldi. Bütün bünler Rusya açısından ve dünya açısından ne ifade ediyor? Rusya açısından çok seyler ifade ediyor. Zaten milli gelir adlı paylaşım yoktu. Bütün bunlardan

sonra adil paylaşım bir soñaki bahara kaldı. Bu nasıl realize edilir? Edilebilir asında. Rus vatandaşlarının geleceklerinde otoseye, yönetimde sayılan çok büyük. Ama ilke aynı zamanda demokrasinin en iyi uygulandığı ülkelerden biri. Dolayısıyla bu sıkıntılı kolay açılacaklar."

## CUMHURBAŞKANI'NIN GEZİSİNDE SONRA ŞARTLAR DEĞİŞİYOR

1990 yılında Rusya'ya ihracata başlayan Gülden ifade eden Gülden, 1998 yılında ayda en az 3 milyon dolarlık mal gönderdiğini söylüyor. Su anda doğrudan ihracat azalsa da dolaylı ihracat yapıkları belirtir. Gülden, "Türkiye'nin 3 bin toptancı müsterimiz olduğu için bizden alandaların bir kısmı Rusya'ya malzemeyi satıyor. Ama sadece bizim yaptığımız ihracat hizice bağlı olarak azaldı. Çünkü biz böyle çift fatura fakturalarından anlamıyoruz. Ama Cumhurbaşkanının son gezisinden sonra şartlar sənəmə değişti. Bu koca pazarı kaybetmeyi hiç kimse istemeyi" diyor. 2014 yılının kendiliğinden çok önemli olduğunu belirtir. Cengiz Gülden sözlerine şöyle devam ediyor: "2014 Soçi olimpiyatları bizim için çok önemli. Bu nedenle bir temsilcilik açmayı planlıyoruz. Daha önceden hem Moskova'da hem de Rusya'nın başka bölgelerinde temsilci-



Türk-Azerbaycan İş Konseyi Başkanı Cengiz Gülden

pazanının açılmasını beklemek yerine Rus pazarnı yönetebiliriz. Rusya'daki Türk yatırımlarının 2014 Soçi Olimpiyatlarıyla artacağını belirten Gülden, "6 milyar dolar doğrudan yatırımımız var Rusya'ya. Bu hiz az bir para değil. Bu sürekli artıyor. 2014 kış olimpiyatları için bu yatırımlar artacaktır" diyor.

Gülden, birçok işadamının kendisine bu konuda danıştığını söylüyor: "Yatırım düşen bir çok işadamıyla konuşuyorum. Birçok da Abhazya'ya yatırım yapıp oradan Soçi'ye hitap etmeye planlıyor. Çok akollu bir dışlance. Doha hukuk ve yatırım çok destekleyen bir bölge. Rusya'dan daha yakın Türkiye'ye. Döl problemi bile olmadan Türkler orada çok rahat yatırım yapabiliyor. Ayrıca Soçi'nin Abhazya'ya sunan 40 kilometre. Özellikle Abhazya'nın batı bölgесine yapılan yatırımlar Rusya'ya yapılış gibi olacak. İki avantaj var: Rusya Abhazya'yi desteklediği için yanındakı bir Rus ortaklı gidebilirsiniz. İkinci Abhazya'da Türkiye'ye olan ilden doğrudan gidebilirsiniz. Rusya planlanan kum, taş, harç gibi malzemeleri Abhazya'dan almak için anlaşma yapabilir. Büyük Türk yatırımcılar su anda analiz yapıyor. Her ilkelede su anda tüketim yavaşlaşmış doğal olacak. Şu anda hem Rusya hem de Türkiye'de tüketimi artırmak lazımdır."



## İNŞAATLAR EN AZ YÜZDE 60 ORANINDA DURDU

Gentes Group Genel Müdürü İzzet Ekmekçibaşı, Rusya'da inşaat projelerinin çoğunun durduğunu belirterek "Projeler en az yüzde 60 oranında durdu. Bizim yıl sonuna kadar işimiz devam ediyor. Ama 2010 için kimse bir şey söyleyemiyor" dedi.

Rusya'da inşaat yapan büyük gruplardan biri de Gentes Group. Şirketin su anda 4 altyer merkez projesiyle bin 500 adet lüks konut ve 2011'de tamamlanması planlanan Garden City projeleri devam ediyor. Gentes Group Genel Müdürü İzzet Ekmekçibaşı Rusya'da bu yıl zor geçeceğini göstergelere: "Kriz etkisiyle, kaba inşaatları tıkaçıp zaman kazanmakla beraber Rusya'dan çekilmeye" diyor. Ekmekçibaşı'nın Rusya ile ilgili sorularımıza verdiği cevaplar söyle:

### Rusya'da inşaat projelerinin ne kadar durmuş durumda?

Her ne kadar yüzde 25 telefiz edilse de kayıtlı firmaların da eklersek yüzde 60 gerçek rakam. Yani Rusya'da 100 projeden 60'da durdu. Peki yüzde 40'ın nadir kalıcı? Nedeni su; özellikle kaba inşaat malzemelerinde fiyatlar çok düşüktür. Demirin fiyat 35 bin ruble'den 15 bin'e düşüktür. Çimento çok düşüktür. Aslında bugüne kadar ağır yüksek fiyat politikası iddiaları. Tabii bunda Soçi'de olimpiyatları



1998'de de bir kriz oldu. Su anda iş firmaları 1998'de Rusya'yı terk ettiler. Daha sonra gidenler hâlâ oradır. Rusya farklı bir pazar, farklı bir dörtlük. Milli gelir bir bölgede 600, diğerinde 15 bin dolardır. Bütün Türk firmalarının ciriloan 500 milyon dolan buluyor. Oradan milyik adalar yani yerleşik hale geldiler. Bütün firmalar Türkiye'de hizli yapmayı ama alanda Rusya'da birincisi. Bir firma projenin koordinasyonu kendi firmasını kurup 200 milyon dolar circa yapar var. Buna Rusya'da katıcalıktır. Kriz etkisi elbet. Bence ciddi makine parkı olan firmalar katıcalıktır. İstediğiniz şekilde kadroyu bulanın kadar kapatılacak. Karanlığı deye de yapacaklar. Kaba inşaatları çok ucuz-

za bitirecekler. Yani zaman kazanacaklar. Kaba inşaatını yaptığı bir hizaya sahip olacak, kriz bitince ince işleni bitirecek. Daha sonra uygun fiyat satıp kazanmış olacak.

### İnşaat malzemeleri fiyatlarındaki oynamayı nasıl değerlendirdiğiniz?

Malzemelerin fiyatları çok düşüktür. Bundan önceki fiyatlar spekülatif fiyatlandı. Biriken çok büyük paralar kazanılmıştır. Fiyatlar bellidir. Seviyelerde çok farklıdır. Bu konuya ilgi iki farklı yorum olabilir. Birincisi fiyatlar genellikle seviyeye geldi hatta biraz daha indi. İkinci fiyatlar çok düşüktür. Düşen derken dura önce yapılan ev ya da altyer merkezinin değil.

Yeni projelerin aşamasındaki fiyatlar doğrudan. Birinci ya da teslim edilenler doğrudan. Daha önce bir dobe 25 ruble idi. Birincisi 1 metrekare maliyetimiz ise 25 bin ruble. Su anda dober 40 ruble seviyelerinde. Dolayısıyla bizim birimim maliyetimiz 40 bin rubleye çıktı. Birinci hizice 35 bin rubleye satılmıştır. Değer kabul etmem, bekleyeceğiz. Sadece bankaya kredi borcu olanlar bir önceki satmak isteyebilir.

### Gentes Group'un planları nedir?

Bu firma olarak Rusya'dan çekilmeyi düşünmüyorum. Bütün inşaat aşamasında 4 altyer merkezimiz var. Temmuz-אוגוסטta açılacak. Bu demek ki yıl sonuna kadar zaten bir işimiz var. Ama 2010 ile ilgili kimse biney söylemeye. Rusya'da petrol fiyatlarının hangi seviyede olacağ çok önemli. Bütçede alınan kararları ne kadar uygulayabilecekleri de çok önemli. Böyle devam ederse günler bira da zorlaçak. Ama Rusya çok büyük bir ülke. Çok zengin doğal kaynakları var. Halk olmak da Azerbaycan'dan farklıdır, sabır bir millet.

### Garden City'deki son durumu anlatır misiniz?

Garden City'nin üçüncü kulesi bitti. Yüzme havuzu, fitness center'i bitmiş durumda. İlk kez Rusya'da uygun olan 26 metrekarelik profesyonel tımarıma devam var projenin içinde. Tesis bitti ama satışa sunan var, bekliyoruz.

### Türk yatırımcıları açısından durum nedir?

Orada kendini kandıran yerel idarelerde iyi ilişkileri olan, Ruslan, Rusçayı iyi bilenler kalaçak. Karanlığı deye de orada kalaçaklar.

# Latin Amerika ve karayipler ile ilişkilerimiz nereye gidiyor

Dünyanın en büyük pazarlarından biri olan Latin Amerika, Türkiye'nin son gözdesi oldu. THY nisan ayında Brezilya'ya direkt uçuşlar başlatacak. DEİK, işadamlarından oluşan bir heyetle Brezilya ve Şili'ye çalışma yapacak. Peki Latin pazarnı ne kadar tanıyoruz?



VEFEHAN  
OCAK

Оңтүстік-Балқаш облысы  
Актау мінистрі

İki kutupluğun devrinin 1990'ları arasında sona emesinin ardından Türkiye'nin geniş coğrafyasında olduğu gibi tüm dünyada da yeni bir siyasi harita oluştu. Bu takip eden yirmi yılın sırada kütleselleşme de birlikte Dünya Ticaret Örgütü'nün gözetiminde değişen ticaret mekanizmalarıyla bu siyasi haritada uluslararası ticaret ve yatırım ilişkilerinde çok belirgin farklılaşma ve yeni sekillenmeler ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu yeni ticari mekanizmaların yenilendiği alanda global ticaret ve yatırım hacimlerinde miktarının başından bu yana çok önemli oranda büyümeye çalıştığı da biliyoruz. Nitekim bu büyümeyi da ticaret rakamları ile daşırıya ve dışarıdan yatırım hacimlerinde de göstermektedir.

TÜRKİYE'NİN DİKKAT ÇEKEN BÜYÜK İHESİ

Türkiye'de ise ticaret ve yatırım rakamlarında aynı dönemde kaydedilen büyümeye, evrensel ölçekteki de otesinde çok daha büyük oranlarda yakalanabilmiştir. Öyle ki, toplam dış ticaretimiz milyenlilik hâlinde 80 milyar dolar civarında seyredenken cari mali kriz nedeniyle 2008 sonlarından itibaren yaşanan kısıtlamalara rağmen geçen yıl yakalanan yıllık rakamın takiben 320-330 milyar dolar civarında belirtileceğü anlaşılmıyor. Dış yatırımlar açısından ise özellikle Türkiye'ye giren ve bu ölçüde de bizim diğer ülkelerle yönendirebildiğimiz doğrudan dış plâşmanlar, bu alandaki uluslararası istatistiksel değerlendirmelerde anlaşılmış eden boyutta ulayım görünümüyor. Dış ticaret ve doğrudan yatırım unsurlarının dışında, ülkemizin küntülatif ekonomik performansında ağırlıklı pay oluşturan diğer iki faaliyet alanı da turizmdeki mûteahhitlik hizmetlerimizin projeler toplam değerleri ile turizm getiricileridir. Mûteahhitlik hizmetlerimizde sura Ruwy Federasyonu'nda üretilmiş proje toplam değerinin 30 milyar dolar, 2008 yılında ülkemize giren harç satışıının ise 26 milyonu aşmış olması kayda değer işlemler niteligidir. Hepimizde bulunan bu tespitlerin uluslararası alrende "ülkemizin kapsadığı alan" itibarıyle "okunmasası" önemlidir. Bu "okuma"nın bir泄ki, bugün dünyaya sıralamasında ekonomik büyüklikler olarak 16. sırada yer almımız olsadı gibi, belki daha da önemlidisi, bu algılama ve tespitin inşî-çıraklı olmaktan ziyade istikrâr bir rakamsal bütünlük trendine dayanıyor olnasadır. Bu algılamadan hareketle benimsime hakkına sahip olduğumuz bir iddia ise; aynı veya benzer rakamsal büyümelerin görünebilir vade dahilinde sürdürülebilmesi halinde Türkiye'nin 2020'lî yıllarda, we diyeлим ki spesifik bir zamanlama headache benimsenmesinde yarar görüllüyse ise, Cumhuriyetimizin 100'uncu yılı 2033'e global ölçekte en büyük 10 veya 12 ekonomi arasına gitme şansumuzun baslıcahuur.

#### **"DÜNYA DEVLETİ" OLABİLME DÖNÜŞÜMÜ**

Son dönemde yaşadığımız ve öntümizdeki dönemde yaşamayı arzladığımız babis koması genitikle ve derinleşmeler, iddiyamızı, uluslararası sosyal etkileşimde rol olan akademik dünyamızı, medyanızı ve ilgili kamu kurumlarınıza sunuyoruz.



Latin Amerika ve Karayipler Bölgesiyle Türkiye'nin ticaret hacmi 2000'di yılının başında 1 milyar dolardan altındayken, 2008 yılına setindiğinde bu rakam 5,5 milyar dolara kadar yükseldi.

muu yeni değerlendirmelere götürmektedir. Öyle ki, bu sektör ve kuruluşların bir yandan geleneksel mühüatapları ile ilişkilerini olabildigince geliştirmeye çalışırken, diğer yandan da yeni coğrafyalarda yeni mühüataplar aramakta, yeni pazarlar, yeni yaşam bölgeleri, yeni diyalog ve işbirliği ortakları oluşturmaktalardır.

Kanaatimize göre bilinçli ve yadede hemen yeni coğrafyalarda olumsuzluklarla karşılaşabileceğimiz iliskiler gelecekte doyma noktalarına ulaşma aşamasına kadar gelecekel mütahvil takımlarımızın nispeten çok daha büyük boyutlu, genişleme ve derinleşme potansiyeli sunacaklardır. Esasen Türkiye'nin "Bölgesel Lider" olmaktadır. "Dünya Devleti" olabilmesine giden dönyamız sınırları içinde de herluide yeni coğrafyalarda olacakracığımız ticari, ekonomik ve sosyal ilişkiler ve bu suretle edineceğimiz yeni dostluklar altı rola oynayacaktır. Bu yazımızda, bahis konusu yeni coğrafyalar arasında yer alan Latin Amerika ve Karayıplak Bölgesinde ezel ve karma sektörlerimizin akademik dünyamızın ve medyanızın sindirimde olduğu çalışma ve anlayışları meyannında Düşükleme Bakanlığımızın son dönemde nefer yapmaya çalıştığını, hangi çalışmalarla destek verildiğine ve 2008-2009 yıldösemimün ardından nasıl bir noktaya geldiğimizi bilmek istiyoruz.

#### SOMUT GELİŞMELER, YAPISAL DÖNÜŞÜM

Yakın geçmişte Karayıplerdeki koğnlarda devletleri arasından tanrı anlamda ilk kez birimin, St. Vincent & Grenadinerlerin Başlıkları Türkiye'yi ziyaret etti. Meksika, Sili, Guatema, Jamaika ve Bahamalar Dışişleri Bakan Yardımcıları, Kóka Komünist Partisi Dış İlişkiler Başkanı, Brezilya Parlamentosu Dış İlişkiler Komisyon Başkanı, Sili Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları Türkiye'ye çalışma ziyaretleri yaptılar. Dışişleri Bakanımız Meksika'ya giderek çok geniş çaplı temasları bulunduğu, TİMM Dışişleri Komisyonu Başkanımız Aranın ve Peru'yu ziyaret etti. Ayrıca Kóka, Paraguay, Sili, Peru ve Kolombiya'ya Dışişleri Bakanlığımızdan üst düzey yetkililer resmi

"Gözlemci ülke" statüsündü halz olduğumuz bulgesel entegrasyon kuralıhsız olan Amerika Devletleri Örgütü ve Karşıyip Devletleri Birliği'nin Medellin ve Panama City'de yapılan yıllık Genel Kuning oturumları ile Rio Grubu'nun Santo Domingo Zâvesine katıldık. 16 küçük Karşıyip ülkesini bir araya getiren CARICOM Topluluğu de İstanbul'da bir "East Defense

Yereliler Toplantısı" düzenlendi. CARICOM'a silveteren OECS, MERCOSUR, UNASUR ve Rio Grubu ile ilişkileri arasıında organik işbirliği bağları oluşturularak, maxima ve Inter-American Development Bank'ta "non-borrowing member country" statusu edinilmesine yönelik anlaşmaların imzalanmasına devam edildi. Güney Amerika'da yerelilerin siyasi, ekonomik ve sosyal hakları konusunda birlikte hareket etmek isteyen bir platformun kurulması hedefleniyor.

temsilcileri devam ediyor. Güney Amerika'daki temsil dütünizimizde ilk kez olmak üzere, Santiago Büyükelçiliğimiz nezdinde bir Askeri Ataseligidiriz ihsan edildi. TPAO'yan Türkiye dışında ilişkiler geliştirmeye amaci organı olan TPIC'in Kolombiya, Ekvador ve Venezuela'da olusun turmaya amaçladığını enesî üretti ve ticaret bağlantılarını sekillendirmek üzere Bogota'da yerelik bir TPIC Bürosu faaliyeti geçti ve TPIC'ki mühəsair sahada atama faaliyetleri kim olıb nüfus edindi? 2009 yılının muhtemelen ilk yarısı içinde Bogota ve Lima'da birer Büyükelçiliğimiz ile São Paulo'da yeni bir Başkonsolosluğumuzun ve bu Başkonsolosluk bünyesinde İti Ticaret Müşavirliğimiz faaliyete geçirilmesi öngörlüyor. São Paulo sonrasında Mexico City ve Santiago kentlerine öncelik verilmek üzere lokata yeniden Ticaret Müşavirliklerimizin oluşturulması da herhalde bir aşamada gerçekleştirilecektir. mesi gerekken gelişmeleri oluşturacak Ulaşım Hayrovahumuz THY'nin Mart ayı sonlarında dünya ekonomi merkezlerinden 20 milyon nüfusu São Paulo kentinde ulaşır baştağacını anlıyor. Bakanlığımızın öngöreisi "code-share" bağlantılarıyla Güney Amerika kıtasının güney-

yarısındaki yolcu potansiyeline ulaşmayı sağlayacak bu uçuşun ardından, kalanlar kuzey sahilindeki ülkelere ile Karayıp ile ve Orta Amerika'ya gidecek ve Meksika'ya ulaşabilecek bir başka THY uçuşunu bulanıkta yer alacak bir ortak nokta için planlanabilişti ve bu uçuş hamî için de zemineyecek code-share bağlantıları da TBK Belgesinin kuzey yarısındaki yolcu potansiyeline de erişilebilir hâle getirildi.

TİCARET-YATIRIM-TEKNİK YARDIM

Yapıldanma niteligideki bu gelişmelerin paralelinde şöh雷斯iz ALB Bölgesi'ndeyet alan ilk-ünlü 33 ülkein her biriyle ilişkilerimiz çeşitli alanlarda su veya birekölektif gelişmeye ve ticaret rakamlarımız bu gelişmeler paralelinde giderek büyümektedir. Bölge ile toplam ticaretimiz 2000'de 1,5 milyar dolardan altındayken, izleyen yıllardaki her yilme istikrarlı bir seyir izlenmiş ve 2005 yılında 3,1, 2007 yılında 4,5 ve nüfuz ettiğimiz 2008 yılında takriben 5,6 milyar dolardaiçinmeye ulaşmıştır. Dünya devi İtalya ile yillik ticaretimiz 1,5 milyar dolardan üzerinde olup diğer İtalyik bölge ülkeleri olan Arjantin, Şili ve Meksika'net her hizmetle olan ticaretimiz 1 milyar dolara doymayı ummuştaktır. Kolombiya, Panamá, Venezuela gibi ülkeler hâlten idemektir. Brezilya'nın Türkiye'deki doğrudan toplam yatırımı 600 milyon dolara yaklaşmaktadır. Geçmişte teknik ve insan kaynakları edinen bir ülke olan Türkiye son yıllarda sırada bir döner ülke konumuna



## BİLGİLENME-MOTİVASYON

Yukarıda sadece ana ımsıtların sayılan çalışmalarımızın sürdürülmesi ve belirlenen hedeflerimize ulaşılması sürecinde şüphesiz ilgili tüm kamu kurumlarında geçen her aşamada işbirliği içine girmekte, özel sektörümüzde sıkılık ve yanık temas oluşturulmakta, bu kurumların itibarını bireylerden yatarlarmaktır, gerekçide onun yönlendirdiği sekillerde bulunmakta ve sonuc türbüryle ülkemizin tüm kesimlerinde, yanı iş çevrelerinde, akademik dünyamızda, medya ve genel anında kamuoyunda Latin Amerika ve Karayıpler şeklinde adlandırdığımız yeni coğrafaya yönelik olarak bilgilendirme, duyarlılık ve motivasyon düzeyinin yoğunlaşması ve derinleştirilmesi ana amac olacak hedeflenen hedeflenmektedir. Esasen bir üniversitemizde Latin Amerika ve Karayıpler Bölgesi'ne yönelik çok kapsamlı bir merkez oluşturulması çalışmalarının sürdürülmesi olmaz. Türkiye'deki dilin önemlili bir konusundan çeşitli konuların konuşulması olguya buradan bir bölümün bu ülke vatandaşlarına yönelik olması, Latin Amerika ile Türkiye arasındaki sosyal ve kültürel etkileşimin yayıcı yayıcı da olsa gidermekle olmasa, kendi olarak medya organlarında Türkiye'nin ve Latin Amerikanın giderken ve daha sıkılık yer almazı, Türkiye'de İspanyolca dili çalışmalarının sırasıyla gelişmesi ve hatta bir ölçüde Portekizce hâlini izlemesi bu bu çalışmalarımızı yönlendiren ve venin potansiyeli yüksek bir amac pesinde eğlencemiz konusunu gözden geçirmeye.

## KÜRESEL MALİ KRİZ-LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER

Tanımlı bir yandan bölge ülkelerine yönelik gözlem imkanlarının geliştirilmesi, diğer yandan da ticaret ve yatırımların belli bir seviyede yükseldiği bu dönemde, is ve referansınızın izleyeceleri stratejiyi belirleyici faktörlerden birinden da cari kütred kritizm Latin Amerika'yı nesli etkileyecegi, ne gibi trendler ortaya çıkıyorlarmış ve bölge ülkelerinin kritik yönünden ne gibi ekonomi politikaları oluşturacakları hususlarında. Bu anımda kritik ortamın ve görünümdeki vadede olası olasılıkların makul beklenenlerin tahsil ve tahmininde, Türkiye ile LAK bölgesinin Meksika, Brezilya, Şili, Kolombiya ve Peru gibi büyük ülkelere arasında bu paralellerin kümelenmiş olmasının, böyle ki bu ülkeler, ülkelere has olan ticaret rakamlarının Türkiye'ye benzer şekilde, 2009 yılında istikrarsız hâlinde bir büyümeye trendi izlemiştir. Son beş yılda (2003-2008) katada ortalama gittigiden hâlinde büyümeye oranla yüzde 6,7 düzeyinde, genel bütçe ve döviz transfer rakamlarında artı yeterde gerçekleşmiştir. Kamu harcanan iyi yönetimi, para politikalara disiplin getirmesi, istikrarsızlığı rezev ve fon imkanlarının oluşturulması, bu iyileşmelerin getirisi olarak çok açıkça diziyeleme doğrudan de yarınım ve ucuz kredi imkanlarından yararlanılmıştır. Büyük LAK ülkelerinin Türkiye'nin tecrübelere nispetle arzutuları en belirgin fark ise, münyenin sınırların durağınlığından bu hisseden sonra dönemde olasıdır. Oyle ki Meksika, Kolombiya, Peru ve Şili gibi ülkelerde bir yandan refeetim sektörlerini destekleyici kay-



LAK Bölgesi'nin Türkiye ile yaptığı toplam ticaret hacminin 13 yıl sonra yaklaşık 35-40 milyar dolar düzeyine hedefleniyor.

dan olumlu yönde fazla etkileşime olmasa da, Meksika ve Venezuela'nın petrol, Peru ve Kolombiya'nın bazı madenler, Şili'nin bakır ve tuncer imkanları, Brezilya ve Karayıplar Hayvanatın küçük ada devletlerin işleri ve Küba için nikel bu durumun en belirgin örneğini teşkil etmektedir.

## KRİZ YÖNETİMİ

Son yıllarda bu olumlu trendler ve kamu mali sistemlerinin yönetiminde kaydedilen iyileşmeler, bölge ülkelerinin cari mali kritik kurya hâlindeki mukavemet göstergeleri de oldukça artırmış gibi görülmektedir. Nitekim Latin Amerika ülkelerinin bugüne kadar berimsidikleri ve berimsizmeye yönelikleri önceler, gelişmiş kapitalist ülkelerde yakaladıkları paralel oluyorlardı. Oyle ki Meksika, Kolombiya, Peru ve Şili gibi ülkelerde bir yandan refeetim sektörlerini destekleyici kay-

nak aktarmaları yapılarken diğer yandan da ekonomideki yıllarda çok geniş çaplı altyapı projeleri planlanmasıyla ekonomik durgunluğun minimizasyon edilmesine ve işsizliğin önlenmesine yöneliktedir. Nitekim son olarak 26 Ocak 2009 tarihinde OECD Development Centre ve Inter-American Development Bank'ın işbirliğiyle Fransa Ekonomi, Sanayi ve İstihdam Bakanlığının düzenlediği ve küratör LAK ekonomisine matematik etkileşimi içeren foruma katılan Fransa, Şili, Güatemal, Meksika, Malya, Ekonomi Bakanları/Müsteşarları, Fransa, Arjantin, Şili, Kolombiya Merkez Bankası Başkanı, Ulusal Ticaret Odaları yetkilileri ve İş dünyası liderlerinin ortak görüşleri, ekonomiyi besleyici yönde kaynak kullanımını sekmektedir. Bu hâlgâmda kaydedildiğinde yararlı girişi bir hizmettir, Brezilya ve Venezuela'nın LAK Bölgesi'nin önem arzeden bu fo-

nuna katılmaları gönderebilir ve esasen bugüne kadar sengledikten kritik yaklaşım tarihi itibarıyla kapitalist ekonomiler ile aynı paralelle önem paketleri berimsizleşmemeyi tercih etmektedirler. Nitekim bu üç büyük ülke forum alanında yapılan Davos toplantıları ile eşzamanlı Befem Forumu'na devlet başkanları dâirene kâdînlar ve bu Forum'a yapılan takdimde kritik önemdeki kapitalist ekonomilerin kritik önemdeki hâlini göstermek fâlik önceleri berimsizleşmeleri açısından önemli bir hizmettir.

## BEKLENTİLER

LAK Bölgesi'nde 2008 yılı boyunca oturmuş 3,6 olmuştur: 2009 için beklenen yüzde 1,9'dır. Bölgede enflasyonun yüzde 8,5'ten yüzde 6'ya düşmesi, işsizliğin bir nispete artması, kayıtlı istihdamın da yükselmesi öngörtülmektedir. Enerji, tann, işsizlik, geda ve maden alanından fiyatlan-



nun düşecek olması, turizm gelişiminde muhemsiz bir hizmettir, ihracatın kısıtlaması LAK ülkelerini zorlayacak olan beklenmektedir. Tüm bölge için son yıllarda çok yüksek seviyelerde genelleşen doğrudan da yarınım rakamları önemdeki nispete düşecek. Keza bu ABD, Kanada ve İspanya'da olmak üzere bölge dışında yaşayan Latinlerin ülkelerine göndermeleri dâirene gidişlerde azalmış yaşamacaği muhakkak olup, bu husus özellikle Ortadoğu ülkeleri açısından önem arz edecektir.

Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerinde kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu olumsuz beklenenlere karşı önemli LAK ülkelerdeki kamu mali tablolardan 2009'da yapılan göç gibi görsel, rezervlerin tâmînkar dâirene seyretmesi, bunun sonucu kasten gerçek târihi değerlerde toplanan ulusal paraâsi sonunda yaşanan parte düşümlerinin sidece yüzde 20-30 aralığında kalması ve planlanan altıya projeler için genelkâr kaynakların temsîlîde önemli güçlerde yaşamayaceği yönündeki hesaplamalar, büyük ölçekte Latin Amerika ekonomiklerini kritik sonunda övdüledeğidir. Bu

# Latin Amerika pazarının kapıları açılıyor

Türk Harekâl Yolları (THY) Latin Amerika'ya ilk direkt uçuşları 5 Nisan'da Brezilya'nın São Paulo kentinde gerçekleştirilecek. İlk direkt sefer nedeniyle DEİK Türk-Brezilya İş Konseyi İspanyol ve talyen, İtalyanlar ile İadamlarından oluşan bir heyet de Latin Amerika'ya adeta çıkışma yapacak. Heyet 5-12 Nisan tarihlerini arasıda Brezilya ve Silivri çeyizi iş okuraklarını görüşmelerden bir ziyaret gerçekleştirecek. Ziyarette Coşkunfurukçular Abdülhalî Göllün Dayanrı bulanı olduğu 2006 ocağ disponemde temelini alır. Temmuz 2007'de São Paulo Sarayı Odağı (IBSP) de imzalanacak iş Konseyi Kurihi Anlaşmasının Birinci Ortak Toplum

den biri, Demir-cellik, turizm, yat ve gemi sanayi, makine, inşaat, değerli taşlar, tannı ve hayvancılık, metaller ve ilaçlar. Türk iadamlarının işbölge yapabileceği tükennin büyük sektörleri: TİSYİ'nin açtığı yeni rota iadamlarına da büyük bir şansa kapwı açmış açısından çok önemlidir. Bu nedenle hem TİSYİ'nin ilk opajuna hem de São Paulo'da yapılacak bu büyük etkinliklere iki ülke den de büyük iadamların katılımına bekleniyor. DEİK, Latin Amerika'ya yazılım isteyen iadamlardan talep gelmemi durumunda Mart ayında bölgeye diğer büyük ekonomisi Şiliye de is ziyaretlerini planlıyor.

LATİN DÜNYASININ  
PARLAYAN YILDIZI

Atlantik Okyanusunun kıyısındaki Brezilya, 26 eyalet ve başkent Brasilia'nın bulunduğu federal bölgeden oluşan bir federasyon. Brezilya, global finansal krizin rağmen yükselen en



olarak nitelendirilen BRIC ülkelerinden Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin İri ve bulguların parbıyan yıldızı olacak. Türkçeyi nadirinan yükseltmeye başlıyor. 2007 yılında GSMBF 1.134.17 milyar dolar olan Brezilya, Latin Amerika ülkeleri arasında en büyük ve en hızlı inşaat gücüne sahip. Malone ve doktrin ekopmanları üretimi, petrol arama ve ugak sanayisinin yanında, çok gelişmiş bir otomotiv endüstrisine de sahip olan Brezilya'da neredeyse bittirinmiş türk engellerin kaldırılmıştır ve inşaat tarihinin dairesizleşmesyle rekabet etmemiş durumda. Ayrıca, ülke dünyada en önemli tarihi türkelerinden ve

Brezilya, dünyadan en büyük demir madeni üreticisi ve ithacatçı, en büyük kafe, portal suyu, şeker ve etanol üreticisi ve ithacatçı, en büyük kış meşrubat üreticisi ve ithacatçı, en büyük tenevî ve ithacatçı, dünyadan en büyük ofisik ithacatçı, be-

sinci kakao üreticisi, beşinci sırt ve çikolata üreticisi. Dünya tamam topraklarının yüzde 22'sine sahip Brezilya, dünyadan üçüncü ayaklıktır ve meşrut tut, dördüncü ticari ucak, beşinci lütfik, altıncı lozometrik, yedinci kişiğidir.

İHRACATIMIZ İSTENİLEN  
SEVİYEDE DEĞİL

Türkiye-Brezilya da ticaret hacmi her yıl arttı gösterse de, Türkiye'nin ihracat hali düşük, Mineraller, demir, çelik, motora nastar ve elektrikli makineler Brezilya'ın Türkiye'ye ihrac ettiği buslu ürünler. Otomotiv, tannırı ürünlerleri ve metaller ise Türkiye'nin Brezilya'ya ihrac ettiği buslu ürünler. Karyatiklarda uburlığı inkâtanın değerendirildiğinde, fimalanın Brezilya'ya ihrac edilebilecek necedî ürünler tannırı makineleri püsküller, bılsasayar ekipmanları, havuzsak ekşiyeler, teknolojik münakşası olan ekşiyelerin tibbi ekip-

manlar, senetik ipik, hububat, elektrik ekipmanları, otomotiv parçaları, organik tanım ürünlerleri, farmakolojik ham maddeler, kuru meyveler ve karbonatlı yesilikler zaten standartlaşmış

Türkiye'nin Brezilya ile işbirliğini geliştirmesi, ülkemsi MERCOSUR pazarındaki firmalardan da bu çok yararlı olacak. Büyüktür hıyanetindeki her seviyede olan Brezilya'nın en büyük pazarlarından birisi ise Ortadoğu. Brezilya firmaları bu konudaki know-how'u Türkiye'ye getirecek burası bir iş yapır. Ortadoğu'ya buradan ulaşmanın her iki ülke için de karfları düşünlüyor. Ayrıca da ülke çok sayıda ortak tıbbi ürününne sahip olsa da, bu durum mevsim farklılığı bulandırıcı için iki ülkenin içi işbirliğine engel değil. Siyasi ekonomik 20'nci yüzyılın baskından beri en önemli ekonomik faaliyeti tıbbi arı ilaçları male olmaların hukuk üzerinde Latin Amerika'da ekonomik

informa ilk önce ve en büyük şekilde  
tumulduyu ilke olan Sİde piyasasına  
çevirilemeyeceğine gidiyor ve daha çok  
ürünün ihracat yapımına busluyor.  
2007 yıl GSMSi 163.92 milyar USD  
olın Sİde, Dünya Bankası'nın 2008 yılındaki  
iyapma seviyesinde 36'ncı sı-  
radır yet alıyor. Ayrıca, kalfiyi içti-  
tarık ekonomi politikaları ve selfa  
bağımlılığı Latin Amerika'nın en iş-  
kizik, liberal ve çapraz pazarlarında  
olın Sİde, ekonomist Intelligence Unit'in  
sayınlığı Business Environment Rank-  
ing (de Ortam Sıralaması) raporunda  
yatırımcılar için en iyi 20'nci ilke olarak  
yer aldı. Dördüncü en büyük banka  
öreticisi olan Sİde'nin ihracat stratejisi,  
son yıllarda səfər, meyve, beyaz et ve  
sığır eti, sarap ve metanol'dan olendiki  
finansal arzına bağlı olarak hizla tas-

madığı, rulalıye ve tutum de gelişti. Büyük tann potansiyeline sahip olan dike, son yillarda genç yumatıkların en büyük meyve üreticileri arasında Ayna zamanda şarap üretilenin en büyük dörtyolun en büyük besincisi şarap üreticisidir. Ayrıca, Latin Amerika'da en büyük ikinci halk üreticisi olan Şili'de sonson çiftlikleri de bulunmaktadır. Örneğde, hukümetin teşviki ve vergilendeki indirimle kerestecilik faaliyetleri de yapılmaktadır. Fimuram Şiliye'de edebileceği onçelikli türmler hazırlıyor, atekli ve ipik, pamuk, inşaat malzemeleri, lük, tann malzemeleri, elektrikli oyular, ev aletleri, alüminyum, demir ve içlerini gidi olmak üzere carpiyor. Şili'den ithal edilebilecek türmlerimiz hujanda sebzeler, yumuşak kereste, tree meyve, kuru yemiş, alkolik içecekler, tann-sarısanız türmleri, biber, soğan, metenol, kağıt, bolük unsarı, sarmal, alabildiğimiz diğer malzemelerdir.



DEİK/Türk-Asyaçan İş Konseyi - 16-20 Mart 2009 tarihleri arasında İlahı ve Liderlerin 8. zirvesi

DÜNYA  
TÜRK  
GİRİŞİMCİLER  
KURULUŞ TAYİ

**"KÜRESEL GÜC TÜRKİYE"**  
10-11 Nisan 2009 İSTANBUL  
LÜTFİ KİRDAR KONGRE VE SERGİ SARAYI

Davetlisiniz

Son başvuru tarihi 20 Mart 2009  
Başvuru için: [www.kurultay2009.org](http://www.kurultay2009.org)



BİLGİ İÇİN: 0212 222 2222

Azerbaycan'ı vakından tanıma fırsatı

**Portekiz ile iş imzalama töreni 3 Mart'ta İzmir'de**

Portekiz pazarının Türk işadamı tarafından tanıtılmış amacıyla düzenlenen Portekiz ile İş İmzalama Töreni, 3 Mart 2009 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilecek. Toplantıda İzmir Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Jak Eskinazi, DEİK Türk-Portekiz İş Konseyi Başkanı Fahri Gökayaklı, Portekiz Ticaret Bakanı Tiçaret Müşaviri Celso de Mota, Portekiz İstirakı olan TIMB'in Genel Direktörü Gökhan Eser sunum yapacak. DEİK Türk-Portekiz İş Konseyi tarafından organize edilen toplantıda iki ülke arasındaki ticari faaliyetlerin artmasına yönelik çalışmalar yapılacak. Toplantıda DEİK Türk-Portekiz İş Konseyi Başkanı Fahri Gökayaklı, ülkemizin ekonomik sorumluluğunu

Portekiz ile iş imkanları görüşülecek

hakkında bilgi verenin işbirliği yapabilecek sektörlerin tanıtacak. TIM'in Genel Direktörü Gökhan Eser ise yenilebilir enerji konusunda Portekiz'in gerçekleştirdiği projeleri ve bu alanda Türkiye de gerçekleştirilemesi muhtemel ortaklıklar hakkında bilgi verecek. İsmi isadamları Portekizle İş Yapma Günlüğü'nde her iki tükede yarının yapının firma temsilcileri tecrübeini dinleme fırsatı bulacaktır. Teknik deki toplantıların ardından Türk-Portekiz İş Konseyi tarafından Nisan ayında Portekizde birkaç sehir kapsayacak bir roadshow planlanmıştır. İtibarın yanı sıra Mayıs ayında Portekiz'den bir isadamlı heyeti bekleniyor.